

Sygn. akt III AUa 1830/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 marca 2016 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Grażyna Czyżak
Sędziowie:	SSA Aleksandra Urban SSA Daria Stanek (spr.)
Protokolant:	stażysta Anita Musijowska

po rozpoznaniu w dniu 9 marca 2016 r. w Gdańsku

sprawy J. T.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E.

o prawo do renty socjalnej

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E.

od wyroku Sądu Okręgowego w Elblągu- IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 17 lipca 2015 r., sygn. akt IV U 562/15

oddala apelację.

SSA Aleksandra Urban SSA Grażyna Czyżak SSA Daria Stanek

Sygn. akt III AUa 1830/15

UZASADNIENIE

J. T. odwołała się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. z dnia 07 kwietnia 2015 r. znak (...), którą to decyzją organ rentowy odmówił wnioskodawczyni prawa do renty socjalnej.

W ocenie ubezpieczonej decyzja organu rentowego jest nieprawidłowa, albowiem w chwili powstania całkowitej niezdolności do pracy, tj. 05 lipca 2014 r. była ona uczennicą Technikum Gastronomicznego. Odwołująca wskazywała, że dyplom potwierdzający jej zawodowe kwalifikacje otrzymała w dniu 29 sierpnia 2014 r. i tym samym spełnia ona - jako uczennica - przesłanki do renty socjalnej. Wnioskodawczyni podniosła również, że wskutek poważnego wypadku, któremu uległa w dniu 05 lipca 2014 r., nie mogła samodzielnie funkcjonować, co uniemożliwiło jej podjęcie starań mających na celu kontynuację dalszego kształcenia.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. wniósł o jego oddalenie, wskazując, że w wyniku przeprowadzonego postępowania orzeczniczego wnioskodawczyni została uznana za osobę całkowicie niezdolną do pracy, niemniej jednak niezdolność ta powstała w dniu 05 lipca 2014 r. i nie pozostaje w związku z naruszeniem sprawności organizmu przed ukończeniem 18 roku życia lub w trakcie nauki – przed ukończeniem 25 roku życia.

Wyrokiem z dnia 17 lipca 2015 r. w sprawie IV U 562/15 Sąd Okręgowy w Gdańsku IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał J. T. prawo do renty socjalnej od dnia 02 lutego 2015 r. do dnia 30 września 2015 r.

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia i rozważania Sądu I instancji:

J. T. urodzona dnia (...), w dniu (...) ukończyła 18 lat. Wnioskodawczyni posiada wykształcenie średnie techniczne. Zgodnie z zaświadczeniem wystawionym przez dyrektora Zespołu (...) w E., skarżąca - w okresie od dnia 01 września 2010 r. do dnia 25 kwietnia 2014 r. - była uczennicą 4-letniego Technikum (...) w zawodzie technik organizacji usług gastronomicznych. Dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe odebrała w dniu 29 sierpnia 2014 r.

W dniu 05 lipca 2014 r. w wyniku wypadku doznała urazu twarzoczaszki, klatki piersiowej, brzucha oraz otwartego złamania kości udowej lewej.

W dniu 02 lutego 2015 r. wystąpiła do organu rentowego z wnioskiem o przyznanie jej prawa do renty socjalnej. Orzeczeniem z dnia 16 marca 2015 r. lekarz orzecznik ZUS, rozpoznając stan po urazie wielonarzędziowym z operacyjnym leczeniem złamania otwartego w trakcie zrostu i niestabilność I/II lewego stawu kolanowego, stwierdził całkowitą niezdolność wnioskodawczyni do pracy do dnia 30 września 2015 r. ustalając, że przedmiotowa niezdolność powstała w dniu 05 lipca 2014 r. Wskazane orzeczenie zostało poprzedzone badaniem lekarza konsultanta ortopedy.

W wyniku zgłoszonego zarzutu wadliwości sprawa została przekazana do ponownego rozpoznania komisji lekarskiej ZUS, która orzeczeniem z dnia 30 marca 2015 r., rozpoznając u badanej stan po urazie wielonarzędziowym z operacyjnym leczeniem otwartego złamania kości udowej lewej w trakcie konsolidacji zrostu kostnego, z dolegliwościami bólowymi po obciążeniu, z przykurczem wyprostnym i niestabilnością przyśrodkową I/II st. lewego stawu kolanowego w dniu 05 lipca 2014 r., stwierdziła jej całkowitą niezdolność do pracy do dnia 30 września 2015 r., określając dzień powstania całkowitej niezdolności do pracy na dzień 05 lipca 2014 r. Wskazano również, że przedmiotowa niezdolność nie pozostaje w związku z naruszeniem sprawności organizmu powstałym przed 18-tym rokiem życia lub w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej – przed ukończeniem 25-go roku życia lub w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

Decyzją z dnia 07 kwietnia 2015 r. znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. odmówił wnioskodawczyni prawa do renty socjalnej.

Skarżąca nie zgodziła się z powyższą decyzją, wnosząc odwołanie.

W ocenie Sądu Okręgowego odwołanie skarżącej zasługiwało na uwzględnienie.

Sąd ten wskazał, że zgodnie z przepisem art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. Nr 135, poz. 1268 ze zm.) renta socjalna przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało:

- 1) przed ukończeniem 18 roku życia;
- 2) w trakcie nauki w szkole lub szkole wyższej – przed ukończeniem 25 roku życia,
- 3) w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

Natomiast w oparciu o przepis art. 15 ustawy o rencie socjalnej do określenia pojęcia niezdolności do pracy stosuje się odpowiednio przepis art. 12 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 748 ze zm.), który zawiera ustawową definicję niezdolności do pracy.

Zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy emerytalnej niezdolną do pracy w rozumieniu ustawy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu,

W myśl natomiast art. 12 ust. 2 ustawy o rencie socjalnej całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy.

Sąd I instancji zważył, że aby skarżąca mogła więc nabyć prawo do renty socjalnej należało ustalić, czy zostały spełnione przesłanki z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 roku o rencie socjalnej.

Sąd ten stwierdził, że w sprawie bezsporny pozostawał fakt, iż skarżąca w okresie od dnia 05 lipca 2014 r. do dnia 30 września 2015 r. pozostaje całkowicie niezdolna do pracy. Okolicznością kwestionowaną przez organ rentowy było pozostawanie przedmiotowej niezdolności z naruszeniem sprawności organizmu, które na gruncie niniejszej sprawy musiało powstać w trakcie nauki w szkole przed ukończeniem 25 roku życia.

W pierwszej kolejności Sąd Okręgowy wskazał, że renta socjalna jest świadczeniem mającym szczególny charakter. Analiza pozytywnych przesłanek nabycia prawa do tego świadczenia (art. 2 i art. 4 ustawy o rencie socjalnej), wśród których brak jest przecież wymogu posiadania jakiegokolwiek stażu ubezpieczeniowego, wskazuje jednoznacznie, iż jest ono przyznawane osobom, które ze względu na stan zdrowia powodujący całkowitą niezdolność do pracy powstałą wskutek naruszenia sprawności organizmu powstałego przed wejściem na rynek pracy, nie miały możliwości "wypracowania" stażu ubezpieczeniowego, który dawałby im podstawę do skutecznego ubiegania się przynajmniej o rentę z tytułu niezdolności do pracy. Renta socjalna stanowi więc świadczenie o charakterze zabezpieczającym, kompensującym brak możliwości uzyskania uprawnień do świadczeń z systemu ubezpieczeń społecznych, a jej celem jest zapewnienie osobie spełniającej ustawowe warunki do przyznania tego świadczenia środków finansowych niezbędnych do życia.

Zdaniem Sądu I instancji sytuacja ubezpieczonej wskazuje na to, że niewątpliwie jest ona osobą, która nie wypracowała stażu ubezpieczeniowego, a poza sporem było, iż stała się ona całkowicie niezdolna do pracy w okresie wakacyjnym bezpośrednio po zakończeniu nauki w technikum, po zdaniu egzaminu maturalnego i egzaminów zawodowych ale przed uzyskaniem dyplomu potwierdzającego jej kwalifikacje zawodowe.

Sąd ten podniósł, że dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy w wykładni omawianego przepisu istotne znaczenie ma pojęcie "w trakcie nauki w szkole".

Sformułowanie "nauka w szkole" wymaga odniesienia do ustawy z dnia 07 września 1991 r. o systemie oświaty, która zapewnia realizację prawa każdego obywatela Rzeczypospolitej Polskiej do kształcenia się (art. 1 ust. 1) w określonych formach organizacyjno-prawnych (art. 2). Daje to podstawę do przyjęcia, że pojęcie "nauka w szkole" - zasadniczo odnosi się do nauki pobieranej w publicznych i niepublicznych placówkach oświatowo-wychowawczych: podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, kształcących uczniów i objętych przepisami ustawy o systemie oświaty.

W ocenie Sądu Okręgowego sformułowanie „nauka w szkole” obejmuje nie tylko okres efektywnego uczestniczenia w zajęciach objętych programem nauczania, ale także okres wakacji niezależnie od tego, czy formalnie zachowało się status ucznia. Sąd ten wskazał, że decydujące znaczenie w realiach przedmiotowej sprawy miało, iż ubezpieczona już po zakończeniu w dniu 25 kwietnia 2014 r. roku szkolnego przystąpiła do egzaminów maturalnych, a następnie do egzaminów zawodowych, a więc nie można było uznać, że z dniem 25 kwietnia 2014 r. zakończyła swoją edukację.

Sąd I instancji uznał, że okoliczność przystąpienia do egzaminów zawodowych jest integralną częścią nauki, a potwierdzeniem powyższego jest uzyskanie dyplomu kwalifikacyjnego.

Mając powyższe na uwadze Sąd ten stwierdził, że ubezpieczoną w okresie od czasu zakończenia roku szkolnego do czasu odebrania dyplomu, tj. do dnia 29 sierpnia 2014 r. (data odebrania dyplomu była ustalona przez Okręgową Komisję Egzaminacyjną w Ł.) należało traktować jako osobę będącą w „trakcie nauki” i uznać, że tym samym spełniła ona przesłankę z art. 4 ust. 1 ustawy o rencie socjalnej.

Wywodził dalej, że ta ocena znajduje wzmocnienie we wskazanej na wstępie myśli, która towarzyszyła przyjętym założeniom renty socjalnej w oderwaniu od stażu pracy.

W świetle powyższego uznając, że decyzja organu rentowego nie była prawidłowa, stosownie do art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. zaskarżając ten wyrok w całości oraz zarzucając temu wyrokowi naruszenie przepisów prawa materialnego, a w szczególności:

- art. 4 ust 1 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 982) poprzez błędną interpretację i przyjęcie, że naruszenie sprawności organizmu wystąpiło u wnioskodawczym w trakcie nauki w szkole przed ukończeniem 25 roku życia;

- § 3 pkt 2 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki socjalnej z dnia 26 września 2003 r. w sprawie przyznawania renty socjalnej (Dz. U. Nr 170, poz. 1656) poprzez niezastosowanie i przyjęcie, że ubezpieczonej przysługuje prawo do renty socjalnej, pomimo iż ze złożonego do akt sprawy zaświadczenia wynika, że była ona uczennicą Technikum Gastronomicznego w E. do dnia 25 kwietnia 2015 r.

W uzasadnieniu apelacji skarżący dokonał streszczenia postępowania sądowego pierwszo-instancyjnego w niniejszej sprawie oraz wskazał, że z przedłożonego do akt sprawy zaświadczenia wynika, iż skarżąca była uczennicą Technikum Gastronomicznego w Zespole Szkół (...) w E. do dnia 25 kwietnia 2014 r. Tak więc przyjąć należało, że w dacie powstania naruszenia sprawności organizmu nie posiadała statusu ucznia tej szkoły. Istotnym jest bowiem, że zgodnie z § 3 pkt 2 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 2003 r. w sprawie przyznawania renty socjalnej (Dz. U. Nr 170, poz. 1656), dowodem na podstawie którego ustalane są uprawnienia do renty socjalnej jest zaświadczenie o okresie uczęszczania do szkoły lub szkoły wyższej.

W skarżonym wyroku Sąd Okręgowy dokonując interpretacji pojęcia „nauka w szkole” odwołuje się do ustawy z dnia 07 września 1991 r. o systemie oświaty. Apelujący podziela stanowisko, że w świetle przepisów tej ustawy przez naukę w szkole rozumie się naukę w szkołach podstawowych, gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych.

Jednocześnie jednak zauważa, że w ocenie tego Sądu sformułowanie „nauka w szkole” obejmuje nie tylko okres efektywnego uczestniczenia w zajęciach, ale także okres wakacji, niezależnie od tego, czy formalnie zachowało się status ucznia. Z taką interpretacją organ rentowy zgodził się jedynie częściowo. Mianowicie organ ten stwierdził, że okres wakacji może być traktowany jako okres nauki w przypadku, gdy nauka jest kontynuowana. Jak wykazał to Sąd Najwyższy w wyroku z dnia z dnia 13 maja 2014 r. w sprawie I UK 414/13 nie można natomiast mówić o pobieraniu nauki ("kończeniu nauki w szkole"), gdy uczeń nie wykonuje żadnych czynności polegających na kształceniu się.

Nadto, zdaniem apelującego, nie bez przyczyny ustawodawca we wskazanym wyżej rozporządzeniu, w celu udokumentowania prawa do renty socjalnej zobowiązuje wnioskodawców do złożenia ww. zaświadczenia o okresie uczęszczania do szkoły lub szkoły wyższej. Z przedmiotowego zaświadczenia wynika bowiem, do jakiego momentu dana osoba posiadała status ucznia tej szkoły. Z ustaleń dokonanych w toku postępowania sądowego wynika, że bezspornie ubezpieczona w dacie postania naruszenia sprawności organizmu i całkowitej niezdolności do pracy zdała już egzaminy maturalne i czekała jedynie na odbiór dyplomu potwierdzającego jej kwalifikacje zawodowe.

Organ rentowy zwrócił przy tym uwagę, że sama skarżąca na rozprawie w dniu 13 lipca 2015 r. przyznała, iż dyplom ten nie był konieczny do kontynuowania przez nią nauki.

W świetle powyższego brak było podstaw do przyjęcia, że naukę w szkole ubezpieczona zakończyła w innej dacie niż wskazana w zaświadczeniu z dnia 09 lutego 2015 roku.

W konkluzji apelacji organ ten wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy, polegające na oddaleniu odwołania.

Pismem procesowym z dnia 12 października 2015 r., w odpowiedzi na apelację organu rentowego, J. T. wniosła o jej oddalenie jako niezasadnej wskazując, że w momencie wypadku była uczennicą Technikum Gastronomicznego w E., czego dowodem jest legitymacja szkolna ważna do dnia 30 września 2014 r. Ponadto podniosła, że planowała kontynuować naukę w szkole policealnej im. J. R. w E. (...) o profilu (...) Usług (...).

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Po uzupełnieniu postępowania dowodowego w postępowaniu apelacyjnym okazało się, że apelacja organu rentowego nie zasługuje na uwzględnienie, ponieważ nie zawiera zarzutów skutkujących uchYLENIEM lub zmianą wyroku Sądu I instancji.

Dla prawidłowego rozstrzygnięcia tej sprawy konieczne jest ustalenie, czy zachodzą w niniejszej sprawie łącznie wszystkie, wynikające z treści art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. z 2013 r., poz. 982 ze zm., nazywaną dalej ustawą o rencie socjalnej), materialno-prawne przesłanki ustalenia J. T. prawa do renty socjalnej, a w szczególności przesłanka niezdolności do pracy z powodu naruszenia organizmu, które powstało w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej – przed ukończeniem 25. lat życia.

Podkreślenia wymaga, że nie jest przedmiotem sporu ani nie budzi wątpliwości, że wnioskodawczyni była całkowicie niezdolna do pracy w okresie od dnia, w którym uległa wypadkowi, tj. od dnia 05 lipca 2014 r. do dnia 30 września 2015 r. natomiast spór koncentruje się na kwestii, czy naruszenie sprawności leżące u podstaw tej niezdolności powstało „w trakcie nauki w szkole” w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy o rencie socjalnej.

Analizę tej przesłanki zacząć należy od wskazania, że renta socjalna ma charakter świadczenia zabezpieczającego, które kompensuje brak możliwości nabycia uprawnień do świadczeń z systemu ubezpieczenia społecznego ze względu na to, że całkowita niezdolność do pracy powstała przed wejściem na rynek pracy, a jej celem jest zapewnienie osobie spełniającej ustawowe warunki do przyznania tego świadczenia środków finansowych niezbędnych do życia (por. wyroki S.N.: z dnia 08 kwietnia 2008 r., I UK 264/07, MPPr 2008/10/548, z dnia 02 lutego 2010 r., II UK 172/09, LEX nr 584202, por. wyroki S.A. w Poznaniu: z dnia 09 stycznia 2015 r., III AUa 372/14, LEX nr 1663072 i z dnia 21 stycznia 2015 r., III AUa 530/14, LEX nr 1663078, wyrok S.A. w Szczecinie z dnia 04 grudnia 2014 r., III AUa 266/14, LEX nr 1649275, wyrok S.A. w Rzeszowie z dnia 21 listopada 2012 r., III AUa 1047/12, LEX nr 1237655).

Odmienny charakter ma renta rodzinna, która stanowi świadczenie ubezpieczeniowe pochodne od emerytury bądź renty z tytułu niezdolności do pracy, która przysługiwała lub przysługiwałaby zmarłemu, a służy zapewnieniu uprawnionym środków utrzymania już od dnia śmierci osoby ubezpieczonej (por. wyroki S.N.: z dnia 05 października 2006 r. w sprawie I UK 117/06, OSNP 2007/23-24/357, z dnia 24 stycznia 2001 r., II UKN 122/00, OSNAPIUS 2002/18/440 i z dnia 20 stycznia 2000 r., II UKN 321/99, OSNAPIUS 2001/11/389).

Istota renty rodzinnej służącej dziecku zmarłego ubezpieczonego sprowadza się do zapewnienia świadczenia alimentacyjnego umożliwiającego mu kontynuowanie nauki w celu uzyskania zdolności do samodzielnego utrzymania (por. wyrok S.A. w Białymstoku z dnia 03 września 2014 r., III AUa 1972/13, LEX nr 1506643).

Zaznaczyć należy, że przepis art. 68 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 748 ze zm., nazywanej dalej ustawą emerytalną) stanowi, że dzieci

własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione mają prawo do renty rodzinnej do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia, a zatem podobnie jak w przypadku przepisu art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy o rencie socjalnej również uzależnia uzyskanie prawa do tego świadczenia od kontynuowania nauki – przed ukończeniem 25. roku życia.

Stąd pomocne dla wykładni użytego w przepisie art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy o rencie socjalnej sformułowania „w trakcie nauki w szkole” jest sięgnięcie do bogatego orzecznictwa dotyczącego pojęcia „do ukończenia nauki w szkole”, o którym mowa w art. 68 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej, z uwzględnieniem jednak odmiennego charakteru i celu renty socjalnej.

Wykładnia tej przesłanki generuje rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych – według jednego z poglądów prawo do renty rodzinnej nie jest uzależnione od systematyczności nauki, jej pozytywnych rezultatów, ewentualnego powtarzania semestrów, a jedynie od faktycznego zamiaru kontynuowania nauki, jego realizowania i ograniczenia wiekowego (por. wyroki S.A. w Katowicach: z dnia 21 stycznia 2014 r., III AUa 916/13, LEX nr 14485534 i z dnia 08 kwietnia 2008 r., III AUa 1524/07, LEX nr 491111, wyrok S.A. w Lublinie z dnia 14 czerwca 2006 r., III AUa 1467/05, LEX nr 287496 i wyrok S.A. w Warszawie z dnia 17 marca 2005 r., III AUa 702/04, LEX nr 150547), zaś według drugiego stanowiska formalne legitymowanie się statusem ucznia bez faktycznego wykonywania obowiązków objętych programem nauczania nie daje prawa do renty (por. wyroki S.N.: z dnia 19 marca 2013 r., I UK 525/2012, LEX nr 1552574 i z dnia 19 lutego 2013 r., I UK 471/12, LEX nr 1308053, wyroki S.A. w Łodzi: z dnia 29 kwietnia 2014 r., III AUa 51/14, LEX nr 1469328 i z dnia 20 maja 2013 r., III AUa 542/13, LEX nr 1321964, wyrok S.A. w Krakowie z dnia 14 marca 2013 r., III AUa 1035/12, LEX nr 1298919, por. Marcin Krudysz „Nauka w szkole” jako przesłanka uzyskania prawa do renty rodzinnej w Krudysz Marcin-LEX/el. 2014).

W ocenie Sądu Apelacyjnego podzielić należy stanowisko, zgodnie z którym, za kluczowe dla oceny wskazanej wyżej kwestii uznać należy uzewnętrzną wolę faktycznego kontynuowania nauki w celu uzyskania zdolności do samodzielnego utrzymania (por. wyrok S.A. w Białymstoku z dnia 03 września 2014 r., III AUa 1972/13, LEX nr 1506643).

W odniesieniu do renty rodzinnej znajduje to odzwierciedlenie w stanowisku, zgodnie z którym renta ta przysługuje dziecku uczącemu się w szkole, także w okresach przerw w nauce takich jak przykładowo przerwa wakacyjna, czy zmiana szkoły, niezależnie od tego, czy formalnie zachowało ono status ucznia, jeżeli występuje ciągłość kształcenia przejawiająca się w zamiarze dalszego kontynuowania nauki (por. wyroki S.N.: z dnia 13 maja 2014 r., I UK 414, LEX nr 1483946, z dnia 24 listopada 2004 r., I UK 3/04, OSNP 2005/8/116, wyrok S.A. w Łodzi z dnia 11 października 2012 r., III AUa 985/12, LEX nr 1223386, wyrok S.A. w Warszawie z dnia 17 maja 2006 r., III AUa 389/06, Apel.-W-wa 2006/3/14, wyrok WSA w Warszawie z dnia 21 października 2009 r., II SA/Wa 1044/09, LEX nr 573884).

Konsekwencją tego kierunku wykładni w odniesieniu do renty socjalnej jest przyjęcie, że renta ta przysługuje również w przypadku całkowitej niezdolności do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało w czasie ferii lub innych przerw przypadających między poszczególnymi latami nauki lub studiów, jeżeli zachodziła wówczas ciągłość kształcenia się wyrażona w zamiarze dalszego kontynuowania nauki (por. Dral A artykuł Admin. 2010/1/39-60 w piśmiennictwo LEX do art. 4 ustawy o rencie socjalnej).

Tym samym zasadne jest przyjęcie, że dla oceny, czy całkowita niezdolność J. T. do pracy jest następstwem naruszenia sprawności jej organizmu, które powstało „w trakcie nauki w szkole” w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy o rencie socjalnej, konieczne jest zbadanie, czy miała ona zamiar dalszego kontynuowania nauki po ukończeniu Technikum Gastronomicznego.

Uznając ustalenia Sądu Okręgowego w tym zakresie za niewystarczające, celem uzupełnienia postępowania dowodowego przeprowadzonego w postępowaniu przed tym Sądem, na mocy art. 382 k.p.c., Sąd II instancji dopuścił dowód z przesłuchania J. T. w charakterze strony na okoliczność jak w tezie dowodowej postanowienia z dnia 09 marca 2016 r. w sprawie III AUa 1830/15.

Wnioskodawczyni przesłuchiwana w charakterze strony na rozprawie w sprawie III AUa 1830/15 w dniu 09 marca 2016 r. (k. 60-61 akt sprawy 00:02:24) podtrzymała to co podała słuchana informacyjnie, a ponadto wskazała, że do wypadku w dniu 05 lipca 2014 r. doszło na skutek upadku z balkonu z 4 piętra, znajdowała się w stanie upojenia alkoholowego. Stwierdziła, że spożywa alkohol incydentalnie. W przypadku pozytywnego wyniku egzaminów zawodowych dostałaby pracę w zawodzie i kontynuowałaby naukę w trybie zaocznym. Wobec braku tych wyników nie wiedziała, czy ma składać dokumenty na kierunek (...) Usług (...) w trybie dziennym, czy w trybie zaocznym. Dlatego nie złożyła dokumentów do Szkoły Policealnej im. J. R. (...) w E. wcześniej. Od dnia 05 stycznia 2016 r. jest zatrudniona na podstawie umowy o pracę w wyuczonym zawodzie kelnera w restauracji (...) i kontynuuje naukę w Szkole Policealnej Ż. Oddział w E. na kierunku (...) Usług (...) w systemie zaocznym od października 2015 r. Są cztery semestry, pierwszy zaliczyła pozytywnie, w tej chwili jest na drugim semestrze.

Ponadto zarządzeniem z dnia 25 lutego 2016 r. w sprawie III AUa 1830/15 przewodniczący zwrócił się do:

1. dyrektora Zespołu Szkół (...) w E. o podanie, czy wnioskodawczyni przystąpiła do matury po zakończonej w dniu 25 kwietnia 2014 r. nauce, jeżeli tak, to kiedy przystąpiła do pisemnego i praktycznego egzaminu, o jakich mowa w dyplomie z dnia 29 sierpnia 2014 r.;
2. dyrektora Szkoły Policealnej im. J. R. (...) w E. o podanie, od kiedy zaczęła się rekrutacja na rok szkolny 2014/2015, do kiedy trwała, jakie były warunki rekrutacyjne dla chętnych do odbywania nauki na kierunku (...) Usług (...), czy zajęcia można było odbywać także w systemie wieczorowym, bądź zaocznym oraz kiedy rozpoczynały się zajęcia (k. 47 akt sprawy).

W wykonaniu zobowiązania nałożonego zarządzeniem z dnia 25 lutego 2016 r. w sprawie III AUa 1830/15 pismem procesowym z dnia 01 marca 2016 r. dyrektor Zespołu Szkół (...) w E. zaświadczył (k. 51-51v. akt sprawy), że J. T. była uczennicą 4-letniego Technikum Gastronomicznego w zawodzie technik organizacji usług gastronomicznych w okresie od dnia 01 września 2010 r. do dnia 25 kwietnia 2014 r. (zakończenie zajęć w klasach programowo najwyższych w szkołach ponadgimnazjalnych).

Szkołę ukończyła programowo - widnieje w księdze absolwentów pod 714 numerem.

Do egzaminu maturalnego, który odbył się w maju 2015 r. nie przystępowała.

Do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie przystąpiła:

1. część pisemna – dnia 23 czerwca 2014 r.
2. część praktyczna – dnia 24 czerwca 2014 r.

Wydanie dyplomów następuje po ich otrzymaniu z Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Ł. w terminie ustalonym przez Dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej, z reguły są to ostatnie dni sierpnia danego roku.

W wykonaniu zobowiązania nałożonego zarządzeniem z dnia 25 lutego 2016 r. w sprawie III AUa 1830/15 pismem procesowym z dnia 02 marca 2016 r. dyrektor Szkoły Policealnej im. J. R. (...) w E. podał (k. 52 akt sprawy), że rekrutacja na rok szkolny 2014/2015 rozpoczęła się dnia 09 czerwca 2014 r., (przyjmowanie dokumentów kandydatów oraz wydawanie skierowań na badania) i trwała do dnia 24 sierpnia 2014 r.

Dnia 25 sierpnia 2014 r. wyniki rekrutacji podano do publicznej wiadomości (wywieszono listę kandydatów przyjętych do szkoły). Warunki rekrutacyjne dla osób zainteresowanych nauką w szkole to złożenie w terminie odpowiednich dokumentów:

- wypełniony wniosek o przyjęcie do szkoły,
- oryginał świadectwa ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej,

- 3 podpisane na odwrocie zdjęcia.

W wyniku przeprowadzonego postępowania rekrutacyjnego w roku szkolnym 2014/2015 został utworzony kierunek kształcenia (...) Usług (...) zarówno w systemie dziennym (zajęcia od poniedziałku do piątku), jak i zaocznym (co tydzień, weekendowo -w piątki od 15:30, soboty cały dzień oraz raz w miesiącu niedziela).

Zajęcia rozpoczęły się od dnia 01 września 2014 r.

Pismem z dnia 07 marca 2016 r. dyrektor Zespołu Szkół (...) w E. poinformował, że J. T. otrzymała świadectwo ukończenia Technikum Gastronomicznego w dniu 25 kwietnia 2014 r. (k. 59 akt sprawy).

Sąd Apelacyjny stwierdza, że przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe daje miarodajne podstawy do stwierdzenia, że J. T. przed wypadkiem, któremu uległa w dniu 05 lipca 2014 r., miała faktyczny zamiar dalszego kontynuowania nauki po ukończeniu Technikum Gastronomicznego.

Wnioskodawczyni zamierzała bowiem podjąć naukę w Szkole Policealnej im. J. R. (...) w E. na kierunku kształcenia (...) Usług (...). Wprawdzie rekrutacja na rok szkolny 2014/2015 rozpoczęła się już od dnia 09 czerwca 2014 r., (przyjmowanie dokumentów kandydatów oraz wydawanie skierowań na badania), lecz oczekiwała na rezultat złożonych egzaminów zawodowych, mających wpływ na jej szanse zatrudnienia w wyuczonym zawodzie i wybór trybu nauki (stacjonarny lub zaoczny). Podkreślenia w tym miejscu wymaga, że rekrutacja trwała do dnia 24 sierpnia 2014 roku i przed tym dniem odwołująca uległa wypadkowi, który uniemożliwił jej złożenie dokumentów do Szkoły Policealnej im. J. R. (...) w E. w terminie.

Powyższe twierdzenia dotyczące dalszych zamierzeń zawodowych i edukacyjnych J. T. po ukończeniu Technikum Gastronomicznego w dniu 25 czerwca 2014 r. znajdują potwierdzenie w fakcie jej zatrudnienia od dnia 05 stycznia 2016 r. w wyuczonym zawodzie kelnera w restauracji (...) i kontynuacji nauki w Szkole Policealnej Ż. Oddział w E. na kierunku (...) Usług (...) w systemie zaocznym od października 2015 r.

Tym samym, chociaż naruszenie sprawności organizmu wnioskodawczyni, skutkujące jej okresową całkowitą niezdolnością do pracy od dnia 05 lipca 2014 r. do dnia 30 września 2015 r., powstało w okresie przerwy przypadającej między poszczególnymi latami nauki, lecz przyjąć należy, że zachodziła wówczas po jej stronie ciągłość kształcenia się, znajdująca wyraz w zamiarze dalszego kontynuowania nauki.

Zasadne jest zatem przyjęcie, że naruszenie sprawności leżące u podstaw okresowej, całkowitej niezdolności J. T. do pracy powstało „w trakcie nauki w szkole” w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy o rencie socjalnej.

Wbrew stanowisku apelującego zachodzą w niniejszej sprawie łącznie wszystkie, wynikające z treści art. 4 ust. 1 ustawy o rencie socjalnej, materialno-prawne przesłanki ustalenia wnioskodawczyni prawa do renty socjalnej.

Z uwagi na to, że całkowita niezdolność wnioskodawczyni do pracy jest okresowa, tj. od dnia 05 lipca 2014 r. do dnia 30 września 2015 r., stosownie do treści art. 4 ust. 2 pkt 2 ustawy o rencie socjalnej, przysługuje jej renta socjalna okresowa.

Zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej znajdującym odpowiednie zastosowanie na podstawie art. 15 pkt 1 ustawy o rencie socjalnej świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

Ponieważ J. T. wniosek o ustalenie jej prawa do renty socjalnej zgłosiła do organu rentowego w dniu 02 lutego 2015 r., stosownie do art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej w zw. z art. 15 pkt 1 ustawy o rencie socjalnej, świadczenie to należy jej wypłacić od tego dnia.

Za niezasadne zatem uznać należy podniesione w apelacji zarzuty naruszenia prawa materialnego.

Na marginesie Sąd II instancji wskazuje, że zgodnie z art. 118 ust. 1 lit. a ustawy emerytalnej w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

W razie spełnienia przesłanek określonych w tym przepisie sąd ma obowiązek orzeczenia o odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji (por. wyrok S.N. z dnia 28 kwietnia 2010 r., II UK 330/09, LEX nr 604220, wyrok S.A. w Łodzi z dnia 12 czerwca 2014 r., III AUa 1548/13, LEX nr 1493754).

Przepis art. 118 ust. 1 lit. a ustawy emerytalnej ma zastosowanie w sprawach o rentę socjalną (por. uchwała S.N. z dnia 06 lipca 2011 r., II UZP 5/11, LEX nr 844641).

Tym samym Sąd I instancji orzekając w niniejszej sprawie był zobowiązany, przyznając J. T. prawo do okresowej renty socjalnej, do zamieszczenia z urzędu w sentencji zaskarżonego wyroku rozstrzygnięcia w przedmiocie odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji w przedmiocie prawa wnioskodawczyni do renty socjalnej, czego jednak nie uczynił.

Zgodnie z art. 384 k.p.c. sąd nie może uchylić lub zmienić wyroku na niekorzyść strony wnoszącej apelację, chyba że strona przeciwna również wniosła apelację.

Ponieważ J. T. nie wniosła apelacji od wyroku z dnia 17 lipca 2015 r. w sprawie IV U 562/15, stosownie do art. 384 k.p.c., Sąd Apelacyjny nie mógł zmienić tego wyroku i stwierdzić odpowiedzialność organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji w przedmiocie prawa wnioskodawczyni do renty socjalnej.

Sąd II instancji podkreśla w tym miejscu jednak, że brak takiego rozstrzygnięcia nie pozbawia odwołującej prawa do żądania od tego organu odsetek ustawowych za opóźnienie w wypłacie świadczenia – może ona bowiem wystąpić do tego organu z żądaniem zapłaty tych odsetek.

Wobec powyższego, uznając apelację organu rentowego za bezzasadną, na mocy art. 385 k.p.c., Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji wyroku.

SSA Aleksandra Urban SSA Grażyna Czyżak SSA Daria Stanek